

9.6.2021

Kunta- ja aluehallinto-osasto

Kuntien rahoituksen ja tehtävien tasapainoa käsittelevän jaoston 7. kokous

Aika Keskiyöllä 9.6.2021 klo 13.02–14.58

Paikka Teams-kokous

Osallistajat

Puheenjohtaja:

Tanja Rantanen, finanssineuvos, valtiovarainministeriö/KAO

Jäsenet:

Anne-Marie Välikangas, finanssineuvos, valtiovarainministeriö/KAO, 1. varapuheenjohtaja

Ville Salonen, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö/KAO, 2. varapuheenjohtaja

Mikko Jääskeläinen, erityisasiantuntija, liikenne- ja viestintäministeriö

Timo Ertola, neuvotteleva virkamies, opetus- ja kulttuuriministeriö

Jussi Lind, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö

Ville Heinonen, erityisasiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö

Tero Tyni, budjettineuvos, valtiovarainministeriö/BO

Assi Aalto, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö/KO

Jussi Lammassaari, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö/KAO

Filip Kjellberg, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö/VO

Anna-Leena Seppälä, rakennusneuvos, ympäristöministeriö

Minna Punakallio, pääekonomisti, Suomen Kuntaliitto ry

~~Ilari Soosalu, johtaja, Suomen Kuntaliitto ry~~

Olli Riikonen, erityisasiantuntija, Suomen Kuntaliitto ry (Ilari Soosalun sijainen)

Erkki Eerola, kunnanjohtaja, Vihdin kunta

~~Janne Tukiainen, professori, Turun yliopisto~~

Unna Heimberg, finanssiasiantuntija, valtiovarainministeriö/KAO, sihteeri

Linnea Mäkinen, suunnittelija, valtiovarainministeriö/KAO, sihteeri

Tom-Henrik Sirviö, finanssiasiantuntija, valtiovarainministeriö/KAO, sihteeri

Tekninen sihteeri:

Aija Karlsson, säädösvalmistelusihteeri, valtiovarainministeriö/KAO

Muut osallistajat:

Vesa Lappalainen, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö/KAO

Pasi Leppänen, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö/KAO

Markus Syrjänen, hallinto- ja kehittämisjohtaja, Espoon kaupunki sekä johtava erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö/KAO
Timo Viherkenttä työelämäprofessori, Aalto-yliopisto

1. Kokouksen avaus, osanottajien toteaminen ja edellisen kokouksen pöytäkirja

Jaoston puheenjohtaja avasi kokouksen ajassa 13.02. Käytiin läpi ja hyväksyttiin kokouksen esityslista (pöytäkirjan liite 1) ja edellisen, 28.5.2021 pidetyn kokouksen pöytäkirja (liite 2).

Puheenjohtaja muistutti jaoston jäseniä 17.6.2021 pidettävästä jaoston ja työryhmän yhteisestä työpajasta sekä 22.6.2021 pidettävästä rahoitusjärjestelmäselvitystä koskevasta työpajasta.

2. Selvitys kuntien verojärjestelmästä – tilannekatsaus

Timo Viherkenttä esitteli alustavasti selvitystä kuntien verojärjestelmästä (liite 3).

Käytiin keskustelua aiheesta:

- Kysyttiin miten verojärjestelmää olisi mahdollista kehittää siten, että veronsaajilla on kannustin kasvattaa veropohjaa niin, että järjestelmä on kannustava myös veronmaksajalle?
 - o Timo Viherkenttä: Kysymykseen on vähäisesti vastauksia. Ainut positiivinen kannustin on taloudellisen toimeliaisuuden vahvistaminen, mikä vaikuttaa myös yhteisöveron kunnille maksettavan osuuden taustalla. Taloudellisen toimeliaisuuden vahvistaminen voi muodostua myös kielteiseksi, mikäli se lisää kuntien välistä verokilpailua.
- Esitettiin että pienituloisten osalta valtion verotus voisi olla negatiivista, koska kunnallisveroprosentin noustessa seurauksena on pienituloisten ansiotuloverotuksen kiristyminen. Veronkorotuksia ei mielellään esitetä. Yhteisöveron metsäerän tarkoituksena on korvata metsävaltaisille kunnille puun myyntituloista saatavaa pääomatuloveroa, joka menee kokonaan valtiolle.
 - o Timo Viherkenttä: On pohdittava, voisiko olla mahdollista korvata erilaiset pienituloisten kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset kunnille. Ei ole olemassa mallia siihen, miten pienituloisiin kohdistuvien verovähennysten vaikutus kunnallisverotukseen voitaisiin eliminoida. Kuntalaisten osallisuuden vuoksi olisi hyvä, että ihmiset maksaisivat veronsa nimenomaan kunnille, mikäli heidän tulotasonsa ylipäättään riittävät kunnallisverotukseen. Tällöin voisi pohtia esimerkiksi mallia, jossa pienituloisten verotus valtion verotuksessa olisi negatiivinen ja verotulot maksettaisiin kunnille.

Mikäli kunnallisveroprosentti on tulevaisuudessa lähtökohtaisesti noin kuuden prosentin tuntumassa, tilanne on hyvin erilainen kuin kunnallisveroprosentin ollessa lähtökohtaisesti vähintään 18 prosentin tuntumassa. Tällä hetkellä kiinteistövero kohdistuu kaikkiin muihin kiinteistöihin kuin metsiin ja peltoihin.

- Todettiin että verotulojen tarkastelussa tulee huomioida myös verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus. On pohdittava tarkkaan mitkä verotulot pitäisi olla mukana tasauksessa ja miten. Esimerkiksi viime aikoina on ollut esillä pienvoimalaitosten (tuulivoimalat) asema tasauksessa. Onko selvityksessä pohdittu tätä asiaa?
 - o Timo Viherkenttä: Ei kovin syvällisesti. Voimalaitosten osalta on pidettävä mielessä pohdinta siitä, kuinka suuria veroprosentteja voidaan pitää voimalaitosten osalta asiallisina.
- Tuotiin esille, että sote-uudistuksen toteutuessa kuntien tuloveroprosenttien nimelliset erot säilyvät veroprosenttien leikkauksen jälkeen samoina kuin mitä ne olisivat ilman leikkausta. Tähän mennessä ei ole lähes lainkaan problematisoitu tilannetta, jossa esimerkiksi Halsualla tulee maksaa lähes kaksinkertaista tuloveroa verrattuna Helsinkiin. Verotuksen erot ovat repeämässä itäisen ja läntisen Suomen välillä.
 - o Timo Viherkenttä: Veroprosenttien absoluuttiset erot ovat viime kädessä olennaisempia kuin suhteelliset erot. On todettu, että kunnallisveroprosenttien tippuminen 5,5–6 %:in ei ole perustuslaillinen ongelma.
- Todettiin että kiinteistöverossa on paljon mahdollisuuksia, sillä monet pienetkin kunnat voivat vaikuttaa kiinteistöverotuloihinsa kaavoittamalla. Onko niin, että painotettaisiin laajempaa maapohjan verotusta tulevaisuudessa?
 - o Timo Viherkenttä: Maapohjan verotuksen korottaminen on harkitsemisen arvoinen kysymys. On toivottavaa, että tulevassa arvostamisjärjestelmässä seurattaisiin maapohjan arvoa aiempaa paremmin. Esimerkiksi tuulivoiman rakentamiselle tulisi olla riittävän hyvät kannusteet, mutta samanaikaiset kuntien tuulivoiman verotukseen kohdistuvat intressit ovat ymmärrettäviä. Olisi tärkeää, että verotus olisi kohtalaisen vakaata myös tuulivoimaloiden osalta.

3. Kuntien rahoitusjärjestelmän kehittämistarpeita koskeva sidosryhmäselvitys – tilannekatsaus

Markus Syrjänen (VM/KAO) esitteli alustavasti selvitystä, jossa kartoitetaan kuntakentän näkemyksiä rahoitusjärjestelmän kehitystarpeista (liite 4).

Käytiin keskustelua aiheesta:

- Todettiin että rahoitusjärjestelmäselvitys on tiivis paketti, jossa on paljon asioita. Selvityksestä käy ilmi hyviä kehitysideoita vaihtoehtoista, joita lähteä

kehittämään kupo-työssä. Kun rahoitusjärjestelmää aletaan kehittää, on huomioitava useita suoria ja epäsuoria vaikutuksia.

- Kysyttiin tuliko selvityksessä esille mitään yllättävää?
 - o Markus Syrjänen: Keskisuuret kunnat, joissa väestönmuutokset ovat vähäisiä, kokevat rahoitusjärjestelmän toimivan tasapainoisesti. Kritiikki korostuu ääripään kuntien eli väestöltään erityisen suurten tai pienten kuntien sekä niiden kuntien osalta, joissa väestönmuutokset ovat suuria.
- Todettiin että rahoitusjärjestelmän tulisi olla tasapuolinen ja oikeudenmukainen. Kuntien väliset erot veroprosenteissa kiihdyttävät tiettyjä kehitystrendejä. Tulisi rakentaa rahoitusjärjestelmä, joka on kaikissa kunnissa mahdollisimman reilu. Rahoitusjärjestelmän toimivuudessa korostuu peruspalvelujen näkökulma. Pyydettiinkö haastateltavia asettumaan haastatteluissa muunlaisten kuin itse edustamiensa kuntien asemaan?
 - o Markus Syrjänen: Haastatteluissa korostui edunvalvonnallinen näkökulma. Toisenlaisten kuntien asemaan asettuminen ei ollut selvityksen kannalta kiinnostavaa.

4. TE-palveluiden siirto kunnille

Päätettiin siirtää Ville Heinosen (TEM) TE-palvelujen siirtoa kunnille koskeva esitys (liite 5) käsiteltäväksi jaoston 10.8. pidettävään kokoukseen.

5. Muut mahdolliset asiat

Linnea Mäkinen (VM/KAO) esitteli jaoston syksyn kokousaikataulun (liite 6).

6. Kokouksen päättäminen ja seuraava kokous

Jaoston seuraava kokous pidetään 10.8.2021 klo 9–11.